

Høringsinnspill til NOU: 2016:11 Regnskapslovens bestemmelser om årsberetning mv.

Bakgrunnen for etableringen av Initiativ for etisk handel (IEH) i år 2000, var avsløringer om at norske selskaper bidro til brudd på menneskerettigheter i sine leverandørkjeder. Samtidig ga bedriftene uttrykk for at de trengte praktisk hjelp til å håndtere denne, for mange, nye problemstillingen.

Målet ble å lage et praktisk ressursenter, eiet av disse ulike aktørene sammen. Bak sto en erkjennelse av at disse komplekse problemstillingene krever samarbeid mellom flere parter. IEH ble derfor startet av en arbeidsgiverorganisasjon (Virke), fagbevegelse (LO), sivil sektor (Kirkens Nødhjelp) og næringslivet (Coop Norge). Siden den gang har vi jobbet med flere hundre norske virksomheter. Se våre medlemmer [her](#). I 16 år har vi jobbet for å fremme ansvarlige leverandørkjeder slik at internasjonal handel bidrar til å ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter, bærekraftig utvikling og forsvarlig miljøhåndtering. Derfor er IEHs hovedinnspill at:

Myndighetene, i all sin politikk, sørger for at internasjonal handel bidrar til å ivareta menneske- og arbeidstakerrettigheter, bærekraftig utvikling og forsvarlig miljøhåndtering.

Initiativ for etisk handel (IEH) vil i dette høringssvaret gi tilbakemelding på forslaget til ny § 9-6 *Annen forklarende og beskrivende informasjon*, som utvalget foreslår skal erstatte regnskapslovens § 3-3 c *Redegjørelse om samfunnsansvar*, og inkorporere EUs endringsdirektiv 2014/95/EU, *Article 19a Non-financial statement*¹ i norsk regnskapslov.

1. Betydningen av rapportering på samfunnsansvar

Rapportering generelt, og rapportering på samfunnsansvar spesielt, tjener flere formål. Gjennom medlemskap i IEH forplikter virksomhetene seg til å rapportere detaljert på arbeidet for etisk handel/ bærekraftig leverandørkjedestyring og produksjon. Det er fordi vi vet av erfaring at dette høyner bevisstheten og fokuset på dette temaet i virksomhetene: «det som må rapporteres på, blir gjort».

Rapportering er også viktig for eksterne interessenter; kunder, leverandører, offentlige innkjøpere, frivillig sektor, media, lokalsamfunn, investorer, etc. MIT Sloan og BCG ga i mai 2016 ut rapporten «Investing for a Sustainable Future». Der står det:

«Many executives embrace the conventional wisdom that mainstream investors care little about an organization's performance on environmental, social, and governance (ESG) metrics. Few companies make it a priority to communicate their sustainability performance to investors, or even develop a robust story about their sustainability performance. Why should they? Investors won't shift their investments, the thinking goes, based on a company's ESG performance. However, a growing number of investors are paying attention to ESG performance, as evidence mounts that sustainability-related activities are material to the financial success of a company over time. Investors care more about sustainability issues than many executives believe.»²

2. Hvem krav om rapportering på samfunnsansvar bør omfatte

Utvalget foreslår at færre bedrifter skal måtte rapportere på samfunnsansvar. For bedrifter i IEH fellesskapet, som er engasjert i disse temaene, og som jobber systematisk med samfunnsansvar, er dette

¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>

² <http://sloanreview.mit.edu/projects/investing-for-a-sustainable-future/>

uforståelig. Blir dette stående, vil det gi et signal om at dette temaet er mindre viktig enn før, og at det for store deler av norsk næringsliv ikke er av betydning i det hele tatt. Det er uheldig.

Utvalget foreslår også at kravet til årsberetning skal falle bort for små bedrifter. Det vil medføre at kravet til rapportering om arbeidsforhold, likestilling og ytre miljø også faller bort, noe som er veldig uheldig.

Dersom krav til rapportering om samfunnsansvar faller bort, blir også engasjement og fokus på disse tema redusert. IEH anbefaler av den grunn at kravet til rapportering på samfunnsansvar blir utvidet fra nåværende §3-3 c, ikke redusert, i samsvar med *økt fokus* på dette temaet nasjonalt og internasjonalt. Nå heter det i utvalgets forslag at alle foretak av «allmenn interesse»³ med mer enn 500 ansatte skal rapportere etter § 9-6. Vi foreslår å stryke 'allmenn interesse' og redusere antall ansatte til f.eks. 300. Hvorvidt et selskap er definert å være av allmenn interesse etter regnskapsloven, er uavhengig av i hvilken grad et selskaps virksomhet har betydelig påvirkning på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og korrupsjon. Og et selskap med 300 i ansatte, vil i Norge anses som av betydningsfull størrelse.

3. Overskriften på paragrafen om samfunnsansvar

Den norske paragrafen heter i dag Redegjørelse om samfunnsansvar. Utvalget foreslår å endre dette til *Annen forklarende og beskrivende informasjon*. Det mener vi er uklart og forvirrende. Paragrafen inneholder rapportering på menneskerettigheter, miljø, og bekjempelse av korrupsjon. Dette må reflekteres tydeligere i overskriften. Enten bør nåværende begrep fra 3-3 c, «samfunnsansvar», beholdes. Eller så bør paragrafen hete Rapportering på menneskerettigheter, miljø og korrupsjon.

EU direktivets overskrift *Non-financial statement* er utdatert. Som bekreftet blant annet i artikkelen referert til innledningsvis, vet man at bedrifters arbeid med miljø, menneskerettigheter og korrupsjon har innvirkning på selskapets økonomiske prestasjoner. EU bruker begrepet «Corporate Social Responsibility – CSR», i sine strategier, og dokumenter knyttet til direktivet. Det oversettes best med begrepet «samfunnsansvar». Men enda mer konkret er det om overskriften inneholder begrepene menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Det er disse temaene paragrafen omhandler, og ved å bruke disse blir det tydelig at bedrifter skal rapportere på dette fordi de forventes å respektere disse rettighetene, som uttalt av FN, OECD og den norske stat.⁴

4. Innholdet i foreslåtte §9-6

EU direktivets Artikkel 19a om rapportering på samfunnsansvar reflekterer et økt fokus på dette teamet. Og EUs direktiv representerer et minimum, når det gjelder hva som skal inn i norsk lov. Foreslåtte § 9-6 legger seg på nivå med EU direktivet (noen steder litt under), og derfor det laveste nivå Norge kan legge seg på. § 9-6 stiller (noen steder) lavere krav til rapportering enn nåværende § 3-3c i norsk regnskapslov. Internasjonalt blir krav til rapportering på samfunnsansvar sterkere og sterkere. Blir foreslåtte §9-6 stående går Norge motsatt vei. Det er ikke i samsvar med de politiske ambisjonene Storting og regjering har fremmet i blant annet Eierskapsmeldingen, Stortingsmeldingen «Sammen om jobben» og Nasjonal handlingsplan for næringsliv og menneskerettigheter.

Helt konkret representerer oversettelsen av Artikkel 19a til norsk en svekkelse av paragrafen: I første avsnitt lister 19a opp hvilke forhold det *minimum* skal rapporteres på. Ordet minimum er tatt ut av den norske oversettelsen, det bør inn. I tillegg er begrepet «employee matters» oversatt til arbeidsmiljø, som vi mener er en reduksjon av begrepet. Vi mener man bør ha med ordet *arbeidstakerrettigheter*, som inkluderer retten til et godt arbeidsmiljø. I tillegg er «bribery-matters» tatt ut i den norske oversettelsen, ordet *bestikkelser* bør inn.

³ Etter foreslåtte §1-7 er foretak av allmenn interesse selskap som er børsnoterte eller finansforetak

⁴ FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, UN Global Compact, OECDs retningslinjer for multinasjonale selskap.

I underpunkt b) er begrepet «due diligence» oversatt til «kontroller», i stedet for «aktsomhetsvurderinger», som er den oversettelsen som brukes av de fleste, inkludert i politiske dokumenter (eks. oversettelse av FNs veiledende prinsipper⁵). I 3) henvises det til «retningslinjene», mens det i 19a henvises til «policies», som i punkt b) er sagt at *inkluderer en «due diligence process»*.

I første avsnitt etter punktlisten sier 19a at dersom selskapet ikke «pursue policies (...), shall provide a clear and reasoned explanation». Den foreslåtte §9-6 er mye svakere: «ikke har retningslinjer (...) skal dette begrunnes.» IEH mener at denne delen må styrkes betydelig, også utover det som står i EU direktivet. Dersom virksomhetene ikke har *noe* å rapportere på samfunnsansvar bør de gi en meget god begrunnelse, all den tid dette som nevnt er en uttalt forventning fra myndigheter og sivilsamfunn både nasjonalt og internasjonalt.

Alt i alt bør den norske bestemmelsen ta opp i seg mer fra første avsnitt i nåværende §3-3 c, og i tillegg ha en klar henvisning til forventningen om at selskaper gjør gode aktsomhetsvurderinger. Spesielt bør dette beholdes fra 3-3c: formuleringen om hva redegjørelsen minst skal inneholde, og spesielt hva foretaket gjør i forholdet til sine interessenter, vurderingen av hvilke resultater som er oppnådd, samt hvordan arbeidet er *integret* i strategier og drift (alt fra første avsnitt). IEH og andre med erfaringsbasert kunnskap om rapportering på samfunnsansvar kan bistå med hva som bør beholdes fra nåværende §3-3c.

Generelt bør paragrafen være så tydelig at det blir enkelt for foretakene å vite hva som skal rapporteres. Jo mer diffus paragrafen er, jo mer komplisert blir det å vite hva som skal inkluderes og utelates, og jo vanskeligere blir det for leseren å lese, tolke og vurdere informasjonen.

Oppsummering av hovedinnspill:

1. *Rapportering på samfunnsansvar har en viktig funksjon og bør styrkes i ny lov.*
2. *Kravet til hvilke selskap som må rapportere på samfunnsansvar må utvides, ikke reduseres.*
3. *Overskriften på paragrafen bør inneholde begrepet samfunnsansvar, eller menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Begrepene «annen forklarende og beskrivende informasjon», og «Ikke-finansiell» bør ikke brukes.*
4. *Kravene til hva rapporteringen bør inneholde bør ikke legges på et absolutt minimumsnivå, det beste fra §3-3 c bør videreføres og det bør være klar henvisning til forventningen om å gjøre aktsomhetsvurderinger. På vesentlige punkter må Artikkel 19a oversettes bedre.*

IEH ønsker lykke til i videre arbeid med regnskapsloven, og bistår gjerne med innspill i prosessen.

Med vennlig hilsen

Per N. Bondevik
Daglig leder

Ole Henning Sommerfelt
Seniorrådgiver, rapportering
Tlf: 97 68 99 15

Karoline Bakka Hjertø
Seniorrådgiver, politisk
Tlf: 99 22 73 03

PS: Dette innspillet er utviklet etter konsultasjon med flere av virksomhetene i IEH nettverket, men er i hovedsak basert på sekretariatets erfaringer med fagfeltet og representerer ikke nødvendigvis synet til alle våre rundt 160 medlemsvirksomheter. Flere av disse leverer også egen høring. **DS.**

⁵ *Næringsliv og menneskerettigheter. Nasjonal handlingsplan for oppfølging av FNs veiledende prinsipper*
https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/ud/vedlegg/naringsliv/ud_naringsliv_og_menneske_uu-version2.pdf